

Riksdagens protokoll 1998/99:85

Fredagen den 23 april

Kl. 9.00 – 10.01

Protokoll
1998/99:85

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1998/99:251

Till riksdagen

Interpellation 1998/99:251 av Sten Tolgfors om skolan och synskadade barn med multipelhandikapp.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 maj 1999.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 21 april 1999

Ingegerd Wärnersson

Interpellation 1998/99:270

Till riksdagen

Interpellation 1998/99:270 av Sonja Fansson om arbetsgivarens rehabiliteringsansvar.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 maj.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 21 april 1999

Socialdepartementet

Enligt uppdrag

Björn Reuterstrand

Rättschef

2 § Svar på interpellation 1998/99:237 om studerandes yttrandefrihet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Beatrice Ask har frågat vilka initiativ jag är beredd att ta för att säkerställa att studenter som kritiserar sin utbildning inte skall behöva utsättas för repressalier när de utövar sin grundlagsskyddade yttrandefrihet samt vilka initiativ jag är beredd att ta för att ge varje students egna val och synpunkter på utbildningen ökad betydelse.

Det är viktigt att studenterna är delaktiga i högskolans hela verksamhet, allt ifrån högskolans styrelse till den enskilda kursen. Under den föregående mandatperioden ökades studenternas formella representation i högskolans styrelse och fakultetsnämnder från två till tre ledamöter. Det var ett viktigt steg. Nu gäller det att fortsätta att förstärka studenternas medverkan i högskolans arbete. Jag ser det som en viktig kvalitetsaspekt att denna medverkan förstärks och fördjupas inom högskolan.

Enskilda studenter och grupper av studenter skall självfallet kunna uttrycka kritiska åsikter om sin högskola och sin utbildning utan att frukta repressalier från högskolans ledning, administratörer eller lärare. Aktiva och engagerade studenter är avgörande för en högre utbildning av god kvalitet. Om en utbildning har brister är det ett friskhetstecken att studenterna kritiserar den. Det är studenterna som är mest beroende av att undervisningen fungerar bra. Jag anser att det är bra om debatten om olika frågor inom högskolan förs offentligt.

Det är viktigt att högskolans ledning uppmuntrar en fri och öppen debatt om högskolan och dess utbildningar. Över huvud taget bör högskolorna stimulera en fri debatt och ett kritiskt tänkande från studenternas sida. Högskolorna och deras ledning skall självfallet inte göra något som kan uppfattas som ett hinder mot ett fritt meningsutbyte. De skall heller inte uttrycka sig så att det kan uppfattas som att någon som utnyttjar sin yttrandefrihet blir utsatt för en negativ behandling av något slag. Den inställningen torde vara allmänt rådande inom högskolevärlden.

Utredningen *Studentinflytande inom högskolan* (Ds 1998:81) har redovisat en omfattande kartläggning av hur det faktiskt är ställt med studenternas inflytande i dag. Utredningen har remissbehandlats, och för närvarande förbereds en proposition om bl.a. studenternas inflytande. Propositionen skall presenteras för riksdagen under hösten 1999.

Anf. 2 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Först vill jag tacka för svaret på interpellationen.

Den direkta bakgrunden till den är givetvis att ledningen för Mitthögskolan uppmanat studenterna att inte öppet kritisera högskolan, eftersom man befärade att det skulle kunna försämra möjligheterna för högskolan att utnämnas till universitet.

Utbildningsministerns uttalanden i medierna och i svaret om att studenternas synpunkter är viktiga och aldrig en belastning är betydelsefulla. I den frågan är vi helt överens. Jag hoppas också att de uttalanden som gjorts inte var något slags djupare uttryck för att det vare sig på Mitthögskolan eller på någon annan högskola finns frågetecken om vikten av en fri debatt och kritiskt tänkande också när det gäller lärosätenas egen organisation och utbildningens kvalitet.

Tvärtom är jag övertygad om att den snabba utbyggnaden av högre utbildning, med allt vad det innebär, ställer särskilt stora krav på en livfull debatt om vad som skall åstadkommas och på kontinuerlig eftertanke och utvärdering av resultaten.

I detta sammanhang och utifrån aspekten om studenters inflytande över sin egen utbildning är emellertid den debatt som nu förs på andra håll om jämförelser mellan olika institutioner och lärosäten väldigt intressant. Det är uppenbart att det i högskolevärlden finns viss rädsla för detta.

Tidskriften Moderna Tider har ju gjort en första kvalitetsrankning av den högre utbildningen i Sverige. Den är naturligtvis inte komplett, gör inte anspråk på att vara det och omfattar heller inte allt. Men någonstans måste man ju börja.

Ett problem som inte tas upp i den utredning som så småningom skall bli en proposition är att möjligheterna för enskilda studenter att ha ett inflytande förutsätter information och kunskap om det man skall ha inflytande över. Därför är det naturligtvis allvarligt att vi i vår organisation här i landet har ganska dåligt med underlag när det gäller utbildningskvalitet.

Sedan är det en annan sak att det inte är fullt så enkelt att åstadkomma vettiga och kvalitativa jämförelser. Det finns ju heller inte på internationell nivå, även om man i en del andra länder har gjort fler försök än vad som har gjorts i Sverige.

En fråga som jag därför vill ställa till utbildningsministern, som nu bereder en kommande proposition, är om regeringen har några planer på att utveckla detta, t.ex. genom tydligare direktiv till Högskoleverket eller genom idéer om hur vi skall få, förenklat uttryckt, i vart fall något slags VDN-märkning eller information som studenter kan använda för att sakligt bedöma hur de skall agera under utbildningstiden men kanske också när de väljer högre utbildning.

Min andra fråga i interpellationen undviker utbildningsministern att svara på. Den gäller om regeringen avser att ge studenternas val ökad betydelse. Jag upprepar därför frågan eftersom förhållandet mellan studenters val och fördelningen av utbildningsplatser faktiskt är ett mått på viljan att ta till sig vad studenterna anser och tycker.

De senaste årens fördelning av utbildningsplatser har inte riktigt haft studenternas önskemål som en tung faktor, utan det har såvitt jag kan bedöma snarast varit fråga om att använda utbyggnad av högskolan som ett verktyg inom regional- och arbetsmarknadspolitiken. Jag skulle vilja veta hur det blir i höst. Kommer sökandetrycket att tillmätas större betydelse än tidigare?

Anf. 3 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag tror att Beatrice Ask och jag har en gemensam uppfattning just om hur viktigt det är att studenterna på våra högskolor har ett reellt inflytande.

Jag måste säga att jag inte kan tänka mig någon sämre strategi att närma sig universitetsstatus än att tro att en sådan väg skulle vara att undertrycka studenternas åsikter. Det är precis tvärtom. Vid våra högskolor och universitet är det väldigt viktigt att man har ett klimat och en miljö där kritisk granskning och öppen debatt verkligen är starkt rådande. Man kan ibland tycka att det inte är så i dag. Vi bör därför uppmuntra detta genom att se till att t.ex. studenterna direkt och via deras organisationer får ett större inflytande över verksamheten vid högskolorna.

Den typ av inriktning som vi har i den proposition som vi förbereder till hösten är att brett stärka studenternas inflytande och tydliggöra deras roll på universitet och högskolor. Jag tror att detta är viktigt också ur kvalitetsaspekt.

All typ av utbildning är en intellektuell verksamhet som är känslig för att gå i stå, känslig för att bli rutinartad. Det behövs motorer och driv-

Prot. 1998/99:85
23 april

*Svar på
interpellationer*

krafter för att hela tiden utveckla utbildningen, dels för att följa med i utvecklingen, dels för att hålla kvalitetskrav som kan mäta sig internationellt. Då tror jag att studenterna är en av de viktigaste motorerna. De lägger ned sina bästa år och mycket av ekonomiska resurser på en utbildning som skall ge dem ett fast fotfäste på arbetsmarknaden. De har mycket starka skäl att öppet och kritiskt granska sin utbildning.

Det första som är viktigt när det gäller just kvalitetsarbetet är att koppla detta till studentinflytandet. När det gäller den diskussion som Beatrice Ask har om rankning, med typexempel i den rankning som gjorts av tidskriften Moderna Tider, ser jag inget skäl att vara emot att vi har många aktörer på det här området som granskar högskolan utifrån. Jag har själv tagit del av Moderna Tidens rankning. Den är naturligtvis fylld av frågetecken. Det hävdar de också själva. Det är mycket svårt att ranka högskolor i ordning efter vilka som har bäst kvalitet på det sätt som Moderna Tider har valt att göra. Men det är klart att det är *en* intressant aspekt av många, och det är väl bra att flera engagerar sig i detta.

Jag vill att vi fortsätter att driva det arbete som Högskoleverket har inlett under den förra mandatperioden, först med att stimulera själva kvalitetsarbetet ute på högskolor och universitet. Det har man gjort genom att granska varenda en av högskolorna och driva på för att man faktiskt måste ha ett aktivt kvalitetsarbete. Det har gjort att vi har fått en del förändringsprocesser vid våra högskolor och universitet som är bra.

Nästa steg tror jag blir att jämföra högskolor på en del viktiga områden som vi kan se som viktiga indikatorer på hur väl arbetet fungerar i högskolan. Ett sådant är studentinflytande. Jag är inte alls främmande för att jämföra högskolor och universitet med avseende på hur bra man är på använda sig av studentinflytandet.

En annan sådan sak är jämställdhetsfrågorna. Jag är inte heller främmande för att jämföra högskolor och universitet utifrån hur pass framgångsrika man är i jämställdhetsarbetet. Ett tredje sådant område gäller den rekrytering man har, hur pass väl man lyckas locka studiebegåvade ungdomar från andra grupper än de som traditionellt går vidare till högskolan. Också det är ett sätt att se hur väl högskolan fungerar.

Studenternas val är viktigt. Vi har ett resursfördelningssystem som på många sätt tar hänsyn till studenternas val. Samtidigt är det så att riksdag och regering måste ha möjlighet att göra satsningar av viktiga strategiska intressen. Som exempel kan vi ta Karlskrona/Ronneby. Om inte riksdag och regering hade haft en långsiktig politik för att se till att Karlskrona/Ronneby blir en stark högskola så hade den inte blivit denna i dag mycket attraktiva högskola som har ett högt sökandetryck – men som inte alltid har haft det.

Detsamma gäller Södertörns högskola, en ny högskola som har möjlighet att rekrytera på ett nytt, spännande sätt. Där krävs det en långsiktig uthållig politik från riksdag och regering, och vi kommer att se att det blir en väldigt attraktiv högskola.

Anf. 4 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det är bra att utbildningsministern tar upp klimatet för studentinflytande på högskolorna, för det finns mycket att göra i fråga om attityden. Det är väl bra att det finns med. Jag förstår också, det är inte särskilt förvånande, att propositionens arbete är inriktat på att titta på

det formella inflytandet för studenter. Däremot är det ju så, det påpekar t.ex. SFS i sitt remissvar, att det finns ett sviktande intresse. Det är svårt att få enskilda studenter att engagera sig för den här typen av inflytande.

Det är klart att de som kan utöva detta inte är så många, men jag tror ändå att det är väldigt viktigt. Det ger en möjlighet i styrelser och olika organ att ha ett perspektiv utifrån studenternas situation på olika frågor och beslut. Men, och det är det som ligger lite grann i min fråga, de enskilda studenternas inflytande och val, inte minst när det gäller deras egen situation, är ju viktigt. Det säger utbildningsministern att han också inser. Då måste det ju ändå vara ett problem att vi inte i dag har statistik, uppgifter och modeller som ger studenterna bättre konsumentinformation när de skall söka och fatta sina olika beslut.

Det är ju som utbildningsministern påpekar väldigt viktiga val och prioriteringar man måste göra. Det är utmärkt att regeringen välkomnar och tycker att vi behöver olika initiativ på det här området. Men det jag ändå undrar är om det inte, även om Högskoleverket har drivit på ett kvalitetsarbete, är dags att fundera över om inte också staten på något sätt skulle bidra till att hitta en modell och utföra ett arbete där jämförelser börjar göras.

Jag har förstått av svaret att studentinflytande och jämställdhet är viktigt. Det tycker jag också. Men det kanske inte är de enda faktorer som kan ligga till grund för mina beslut som student. Och det kanske inte är så klokt att bara ägna sig åt att titta på det. Det måste ändå vara så att vi skall ta oss fram när det gäller kunskaper om det här andra.

Sedan delar jag också uppfattningen att staten måste kunna göra satsningar. Men problemet har ju varit att det nästan bara har varit det. Karlskrona/Ronneby och Södertörn må vi se som väldigt viktiga satsningar. Men man kan ju faktiskt utan att ha några fördomar – jag kommer själv uppfra från Härjedalen – tycka att man lade lite väl många platser på Mitthögskolan i förhållande sökandetrycket när man samtidigt vet att andra högskolor har det väldigt trångt och svårt att ta emot de studenter som söker. Jag är väl inte helt övertygad om att det var just kvalitetsaspekter på utbildningen vid Mitthögskolan som gjorde att regeringen förra gången valde att lägga så väldigt mycket tryck just där.

Då är min fråga igen: När vi nu går in i nästa fas, kommer man då att lyssna lite mer på studenterna och titta på sökandetrycket?

Anf. 5 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Vi satsar ju väldigt mycket på högre utbildning. Det har vi gjort under senare år i Sverige. Vi fortsätter med den satsningen genom att bygga ut med 10 000 ytterligare platser år 2001 och ytterligare 10 000 år 2002. Den här satsningen gör det möjligt för många ungdomar som inte tidigare haft möjlighet att komma in på högre utbildning att faktiskt ta det steget. Jag tror att det kan vara en viktig del i kampen mot social snedrekrytering.

En annan viktig del i att försöka knäcka den sega sociala snedrekrytering vi har i Sverige handlar om att få högre utbildning att komma närmare människor, både geografiskt och kulturellt. Då är det väldigt viktigt att vi bygger ut högskolan över hela landet. Tittar vi ut över landet ser vi att vi har väldigt olika verkligheter beroende på vilken tradition olika

Prot. 1998/99:85
23 april

*Svar på
interpellationer*

regioner har och beroende på hur pass nära man har till högskolevärlden och högskolekulturen.

Övergångarna till högskolan skiljer sig alltså mellan olika regioner. Då blir det väldigt viktigt att inte bara titta på dagens sökandetryck. Det är av naturliga skäl riktat mot de stora universiteten, mot de som är väldigt väl etablerade i människors tänkande. Det blir väldigt viktigt att kunna göra satsningar på andra håll i landet, så att vi får en högskolekultur också där. Det gör att det blir lättare för grupper som inte tidigare har sökt sig till högskolan att faktiskt bli en del av sökandetrycket, att faktiskt börja fundera: Kan också jag gå på högskola?

Det gör vi med Södertörn. Det har vi tidigare gjort med Karlskrona/Ronneby. Det gör vi med Malmö. Det gör vi med Visby. Där ingår också Mitthögskolan och många andra. Det är väldigt viktigt. Det är ett sätt att höja bildningsnivån i hela landet och att locka fler unga människor till högre utbildning.

Skulle vi välja moderaternas modell för resursfördelning som, har jag förstått i debatter i kammaren, handlar om att ha en studentpeng som följer studentens val och bygga ut just där sökandetrycket är som störst, skulle det byggas ut i Stockholm, i Uppsala, i Lund och på de stora universitetsorterna. Man är själv inte intresserad av detta i de städerna, för där känner man att man har nått en storlek som är svår att radikalt förändra. Det är svårt att bygga ut med 20 000–30 000 nya studentplatser i Stockholm med tanke på bostadssituationen och trycket över huvud taget på den regionen. Samma sak gäller Uppsala.

Vi har ett intresse av att försöka stimulera fler unga människor till högre utbildning. Då är det naturligt att vid en utbyggnad lägga en del av tyngdpunkten på nya högskolor – samtidigt som våra universitet naturligtvis är av nationellt mycket stort intresse. De är nationellt väldigt viktiga för oss alla.

Det är klart att skulle man från regeringens och statens sida kunna göra enkla tabeller över var utbildningen är bäst och var den är mindre bra, då skulle det väl vara lockande. Men man lurar sig själv med de enkla tabellerna. Låt Moderna Tider sköta de enkla tabellerna. Det har jag absolut ingenting emot, och det är en bra debatt som kommer att komma varje gång Moderna Tider kommer med sina tabeller.

Den debatten kommer också varje gång att handla om hur tveksamt det faktiskt är att rangordna på det här sättet, för vi är inte säkra på att det verkligen gagnar kvaliteten. Ta de här tabellerna och för in dem i ett vetenskapligt seminarium i något samhällsvetenskapligt ämne. Jag är säker på att de blir sågade i den vetenskapliga diskussionen när man väl går in och funderar på vad de fakta som man har tagit fram i dessa tabeller säger.

Den typen av enkla typen av jämförelser tycker jag inte att vi skall driva på från statens sida.

Men jag har ingenting emot jämförelser. Därför ser vi fram emot att Högskoleverket tar ytterligare steg, inte bara i kvalitetsarbetet utan också i kvalitetsjämförelserna. Därför tycker jag också att det är mycket viktigt när det gäller utbildningsprogram och inriktning av utbildningar att det regelbundet görs stenhårda internationella utvärderingar, där det görs jämförelser av vad man faktiskt får med sig från en examen jämfört med andra länders examenskrav och hur pass väl man klarar sig på arbets-

marknaden och vilken kvalitet utbildningen har hållit. Det skall vi absolut inte tveka inför. Men enkla tabeller tror jag inte leder oss vidare.

Prot. 1998/99:85
23 april

Anf. 6 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag är väldigt glad över att utbildningsministern tar upp social snedrekrytering när vi resonerar om sökandetryck. En av mina poänger är nämligen att om det är några som har det besvärligt när det gäller att ha inflytande, att välja högre utbildning och att leta i det mycket stora utbud som utbyggnaden innebär så är det de som inte kommer från en akademisk miljö och har den bakgrunden. Det är nästan ogenomträngligt.

Då kan man säga att det är kul om några andra ägnar sig åt detta och att det är bra. Men vi skall inte låta oss luras av enkla tabeller. Det tycker inte jag heller. Men jag tror att det är ännu farligare att nöja sig med glassiga broschyrer där alla lovar guld och gröna skogar. Det var därför som jag undrade om regeringen möjligen hade någon tanke på att driva på och att inte bara vänta på att Högskoleverket skall ta initiativ och se om man kan ta sig fram.

Svårigheterna att bedöma kvalitet och göra jämförelser är ju inget skäl för att låta bli att försöka. Tvärtom tror jag att vi ganska snart skulle behöva ta oss fram i fråga om detta för att få en saklig debatt om den kvalitet som vi har och göra jämförelser men också för att stärka studenters möjligheter och flertalets möjligheter att göra aktiva, medvetna och bra val när det gäller utbildningen. Det här är alltså inte emot detta – tvärtom.

När det sedan gäller vår moderata uppfattning att man skall låta sökandetrycket ha större betydelse för fördelningen av platser, säger utbildningsministern att det skulle ge fler platser bl.a. i Stockholm. Det är alldeles korrekt. Däremot är det helt fel att säga att man i Stockholm är emot det. Stockholms län är mycket stort, och vi har många olika högskolor. Dessutom finns det en bred politisk enighet i denna region och i alla kommuner om att vi önskar bereda ungdomar i t.ex. Stockholmsområdet bättre möjligheter att komma in på högre utbildning. Och vi har kapacitet för att klara det. Jag tycker inte att det kan få stå oemotsagt.

Jag uppfattar emellertid att utbildningsministern och regeringen än så länge inte tänker ta några initiativ, men jag tänker fortsätta att driva dessa frågor.

Anf. 7 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! En av de viktiga frågorna framöver är att utbyggnaden av högre utbildning skall fortsätta därför att vi har ett så starkt sökandetryck bland ungdomar. Ungdomar vill gå vidare till högre utbildning. Det skall ske över hela landet, och naturligtvis också i Stockholm.

Jag hade ju förmånen att lägga fram en storstadsproposition förra året som inriktades just på utbyggnad av högskolan t.ex. i Stockholm. Vi har byggt upp en helt ny högskola i Södertörn som kan betyda väldigt mycket för att locka nya grupper till högskolan. Det är väldigt viktigt.

Det jag talar om är att när vi nu bygger ut högskolan 1997–2002 med 88 000 platser, så tror jag inte att ens Beatrice Ask tror att Stockholm skall ta emot alla dessa 88 000 platser. Då handlar det om att också se till att man bygger upp högskolor i hela landet som blir starka för att klara av

Svar på
interpellationer

att locka så många ungdomar som vi behöver locka framöver till högre utbildning. Alla som känner att de har studiemotivation, studiebegåvning och lusten att läsa vidare bör på sikt naturligtvis få chansen att komma in på högre utbildning. Det är för oss i Sverige en jättechans att också klara av våra mål när det gäller att bli en stark nation med stark tillväxt.

Jag tycker alltså att det är bra med fler platser i Stockholm. Men det handlar inte om att lägga alla platser i Stockholm, utan det måste finnas en rimlig fördelning.

Jag tror att en av de viktiga frågorna framöver kommer att vara just studentinflytande. Det är ett sätt att hålla motorn i gång när det gäller kvalitetsarbetet – att hela tiden se till att man använder sina resurser på klokast möjliga sätt och att man inte går i stå när det gäller utbildning och undervisning. Studentinflytandet skall stärkas. Vi lägger fram en proposition till hösten.

Högskoleverket kommer att jobba vidare med att se till att man jämför högskolor när det gäller väldigt viktiga indikatorer på hur kvaliteten verkligen är på högskolorna. Det ser jag som centralt och viktigt.

Vi skall inte ändra resursfördelningssystemet på det sätt som Moderaterna har föreslagit, så att vi inte skulle kunna ha den möjligheten som vi nu har att bygga upp starka högskolor som sedan blir lika bra som Karlskrona/Ronneby eller som får de chanser och möjligheter som Malmö och Södertörn nu har.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1998/99:242 om optikerutbildningen

Anf. 8 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Tomas Högstöm har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att säkerställa arbetsmarknadens behov av optiker och vilka initiativ jag är beredd att vidta för att kvalitetssäkra optikerutbildningen.

Tomas Högstöm uppger att branschorganisationen, Optikerförbundet SOR, på förfrågan och efter rundfrågning bland sina medlemmar anger att det behövs omkring 100 nya legitimerade optiker per år. Tomas Högstöm säger vidare att det examinerades ca 90 personer per år innan utbildningen förlades till Karolinska Institutet (KI) mot för närvarande 30–35 per år, vilket skulle vara för få för att täcka det behov som kommer att finnas.

Låt mig först upplysa om att det fanns drygt 60 platser i den tidigare gymnasieutbildningen och i legitimationsutbildningen för optiker. Optikerutbildningen blev högskoleutbildning 1994. Två årskullar har hittills utexaminerats från KI. De omfattade 35 respektive 38 personer.

Vid den utredning inom KI som föregick överförandet av optikerutbildningen till högskolan föreslog SOR en årlig antagning av 40–45 studenter till utbildningen. Ett faktaunderlag beträffande antalet verk samma legitimerade optiker i landet grupperade efter ålder togs fram som en del i en bedömning av det framtida behovet av optiker med hänsyn till arbetsmarknadens efterfrågan på kort och lång sikt, pensionsavgångar etc. Utredningen kom fram till att det mot denna bakgrund fanns skäl att

överväga en minskning av dimensioneringen till 40–45 nybörjarplatser totalt i landet.

KI antar årligen 40 studenter till den treåriga optikerutbildningen. För optiker med den utbildning som tidigare getts inom gymnasieskolan, har KI dessutom sedan läsåret 1995/96 årligen gett dels en legitimationskurs om 40 poäng för 35 deltagare, dels en 20-poängskurs i kontaktlinskunskap, också den för 35 deltagare. För att möta det alltjämt stora behovet av kompletteringsutbildningar har KI anordnat kontaktlinskurser såväl vår- som hösttermin både 1997 och 1998. Total kostnad för kompletteringsutbildningarna var 1998 omkring 4 miljoner kronor. KI har klart uttalat att KI inte har möjlighet att utöka antalet platser på den treåriga optikerutbildningen så länge kompletteringsutbildningarna pågår.

Härutöver undersöker KI för närvarande också möjligheterna att ge kompletterande utbildning till dem som gått den tvååriga utbildningen Affär och hantverksoptiker vid Stefanskolan och andra motsvarande utbildningar.

Svensk Optikerförening, som är en förening inom SACO, har i en skrivelse till Utbildningsdepartementet den 14 januari 1999 framfört att det vore till skada för yrket om en överutexaminering av optiker sker. Optikerföreningen anser att marknaden redan i dag på sina håll är kraftigt överetablerad. Föreningen har föreslagit att man skall vänta med en översyn av antalet utbildningsplatser, dels tills man ser effekterna av att de som genomgår kompletteringsutbildningarna kommit ut i arbetslivet, dels tills det finns ett konsumenttryck med dokumenterad statistik över oskälig väntetid hos den legitimerade optikern.

Enligt uppgift från Arbetsmarknadsstyrelsen har det under 1998 till arbetsförmedlingarna i hela landet anmälts i genomsnitt 14 nya lediga platser som optiker per månad.

Av den åldersstatistik som SOR lämnade till Utbildningsdepartementet den 3 december 1998 framgår att under perioden 2001–2005 uppnår i genomsnitt 19 optiker per år pensionsåldern. Under perioden 2006–2010 är motsvarande siffra 33.

Mot bakgrund av de redovisade uppgifterna bör en högre dimensionering av optikerutbildningen kunna anstå några år in på 2000-talet. Jag vill emellertid betona att det är den enskilda högskolan som har ansvaret för att i samverkan med det omgivande samhället besluta om omfattning och inriktning av de utbildningar som högskolan anordnar. Det blir således KI som, om så erfordras, fattar beslut om en ökad dimensionering av optikerutbildningen.

Vad beträffar optikerutbildningens kvalitet har SOR i en skrivelse till Utbildningsdepartementet framfört att förbundet fått signaler från såväl företag som anställer nyutbildade optiker som studenter under utbildning på KI att utbildningen inte stämmer överens med förväntade krav.

Den tidigare utbildningen omfattade grundutbildning, legitimationskurs samt kontaktlinskurs och tog med mellanliggande praktik sammanlagt cirka nio år.

Den nuvarande utbildningen är en koncentrerad huvudsakligen teoretisk högskoleutbildning om tre år. Även om de som utexamineras från denna utbildning är formellt behöriga, så krävs det tjänstgöring därutöver innan de har den yrkesmässiga kompetens som krävs för självständigt arbete. Att så är fallet beror inte på bristande kvalitet i utbildningen.

Det ankommer ytterst på varje enskild högskola att säkra och utveckla kvaliteten i sina utbildningar. KI gör fortlöpande en uppföljning genom utvärdering av varje enskild kurs inom optikerutbildningen. De brister som därvid framkommer diskuteras dels inom den utbildningsgivande institutionen, dels inom programkommittén för beslut om åtgärder i syfte att ständigt förbättra utbildningen. De specifika målen för utbildningen fastställs av KI och baseras på de övergripande målen för utbildningen i högskolelagen och i högskoleförordningen samt på Socialstyrelsens föreskrifter för legitimerade optiker i Sverige. Målet är att förbereda studenterna både för yrkesrollen och att följa kunskapsutvecklingen inom optometri.

KI har inlett en mer omfattande utvärdering genom en enkätundersökning som riktar sig till dem som genomgått utbildningen. Den beräknas pågå i minst fem år. Avsikten är att mäta studenternas syn på utbildningen i förhållande till målen och de krav som ställs i yrkeslivet dels direkt efter genomgången utbildning, dels efter två respektive fyra års yrkeserfarenhet. KI har vidare ett brett internationellt kontaktnät och följer noga den pedagogiska och vetenskapliga utvecklingen inom optometri.

KI genomför således ett kvalitetssäkringsarbete inom optikerutbildningen. Det finns därför inte någon anledning för mig att vidta några åtgärder för att kvalitetssäkra optikerutbildningen.

Anf. 9 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag har i min interpellation tagit upp dimensioneringen av optikerutbildningen och också frågat statsrådet, med anledning av den kvalitet som optikerutbildningen i dag har, vilka åtgärder han är beredd att vidta.

Låt mig börja med att konstatera att statsrådet bygger sina svar på ställningstaganden gjorda i början av 90-talet. Det är korrekt i den meningen att dimensioneringen och innehållet av utbildningen fastställdes vid den tiden. Men sedan dess har det hänt en hel del inom optikerbranschen. Om inte annat kan vi se det bland oss själva, vår närmaste omgivning och de närvarande personerna i kammaren att antalet glasögon, vill jag påstå, högst avsevärt ökat – med något undantag. Dessutom har ny teknik, datorer och annat, inneburit att vi i dag använder oss av glasögon på annat sätt än tidigare. Linser och annat har kommit in.

Det här har inneburit en ny syn på optikerrollen i den meningen också att det medfört en modeväxling, som inom få branscher har utvecklats på så sätt som vad gäller mode av glasögon. Det gör att man inom branschorganisationerna konstaterar att det föreligger ökade behov av optiker. Man konstaterar också att pensionsavgångar och annat leder till ett ökat behov av utbildningsplatser. Statsrådet hänvisar i sitt svar till den åldersstruktur som är bland optiker. Om alla optiker går vid 65 års ålder får man mycket riktigt den redovisning som statsrådet gör i sitt interpellationssvar, där han hävdar att under perioden 2001–2005 uppnår i genomsnitt 19 optiker per år pensionsåldern. Under perioden 2006–2010 är motsvarande siffra 33 per år. Nu vet både statsrådet och jag att den faktiska pensionsåldern i det här landet är betydligt lägre. Om optiker säljer sin verksamhet, övergår i någon annan verksamhet, förtidspensioneras eller på annat sätt slutar sin verksamhet, sjunker omedelbart den faktiska

pensionsåldern i yrket. Det är viktigt när man talar om att dimensionera en utbildning för att svara upp mot de behov som finns.

Låt mig också säga att Svenska optikerföreningen för sin del anser att det inte är bra med en överutexaminering av optiker. Man skall vänta tills det finns ett konsumenttryck med dokumenterad statistik över oskäligen väntetider hos en legitimerad optiker. Är det dithän vi skall komma innan vi gör någonting? Det skall vi inte. Det är det vi skall förekomma. Det är bl.a. därför jag väckt den här interpellationen. Det som är väsentligt för oss är att om vi beslutar om en utökning av optikerutbildningen nu får det effekter, men först betydligt senare.

Anf. 10 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag är helt överens med Tomas Högström på en punkt. Om man skall låta fackliga organisationer dimensionera utbildningen är jag inte säker på att det alltid är arbetsmarknadens behov som blir det helt avgörande. Där kan vi ha precis samma utgångspunkt.

Jag har i svaret redovisat väl hur vi ser på situationen och framför allt den punkt som är viktig, att vi nu har ett kraftigt decentraliserat högskolesystem. Det är inte längre så att regering och riksdag i detalj fastställer hur många som skall utexamineras per år av olika sorters utbildningar. Det är väldigt mycket upp till högskolan i samverkan med det omgivande samhället.

I det här fallet är det KI som har ansvaret för utbildningarna. Jag har redovisat de bedömningar som KI gör och de insatser utöver grundutbildning som de bidrar med. Under den period som det gäller kommer de inte att ha möjlighet att utöka utbildningen. Det verkar vara en rimlig bedömning.

Anf. 11 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att statsrådet utförligt redovisat resonemangen och Karolinska Institutets ställningstaganden. Men bedömningar kan vara en sak och verkligheten en annan, beroende på vad man bygger bedömningen på. Klarar vi inte av att tillgodose det behov av optiker som vi kommer att ha i framtiden får det de konsekvenser som Svenska optikerföreningen skisserar och som statsrådet hänvisar till. Vad som också skall läggas in är patientsäkerhetsaspekter. Vi skall ha kunniga optiker som är välutbildade. Klarar vi inte av att tillgodose de behov och den efterfrågan som finns för den här typen av utbildning då går man t.ex. till Danmark och får sin utbildning där. Den svarar inte upp mot de svenska högskolekraven. Man etablerar sedan verksamhet i Sverige. Man har alltså kringgått det utbildningssystem som vi har. Jag kan också konstatera att Norge, som är ett land med hälften av invånare mot Sverige, har lika många utbildningsplatser i optikerutbildning som Sverige. Jag vill påstå att man i Norge i dagsläget är mer framsynt än vad vi är i Sverige.

Branschen har till uppgift att leva upp till lagstiftarens krav under förutsättning att de hela tiden kan rekrytera det antal utbildade optiker som regelverken sätter upp. Då är det självklart så att vi måste se till att dessa finns tillgängliga. Det är Karolinska Institutet som svarar för dimensioneringen. Signalen borde rimligtvis vara att man i kontakterna med branschorganisationerna väger in deras önskemål.

Prot. 1998/99:85
23 april

*Svar på
interpellationer*

Jag konstaterar att den utvärdering och uppföljning som man gör inom Karolinska Institutet, åtminstone i den här redovisningen, ser bra ut. Jag konstaterar dock att man mäter studenternas syn på utbildningen. Det är bra, men man kanske också skall mäta vad de som anställer studenterna tycker om den.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1998/99:189 om förenklingar för medborgarna

Anf. 12 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Herr talman! Ronny Olander har frågat om jag avser att ta initiativ till en "förenklingskommission" som skall se över hur man kan förenkla för medborgarna i kontakten med myndigheter.

Att förenkla och förbättra kontakterna mellan medborgarna och myndigheterna är självfallet en mycket viktig uppgift för mig som statsråd med ansvar för demokrati- och förvaltningsfrågor.

Min ambition är att få i gång ett förändringsarbete på bred front som verkligen ger resultat i myndigheternas dagliga verksamhet. Jag tror inte att den viktigaste åtgärden i det arbetet skulle vara att tillsätta en förenklingskommission.

Som Ronny Olander konstaterar gör regeringen särskilda insatser för att genom bl.a. regelförenklingar skapa bättre förutsättningar för småföretagen. Arbetet leds av en statssekreterargrupp tillsammans med en nyinrättad förenklingsgrupp inom Näringsdepartementet. Till arbetet har man också knutit en referensgrupp med representanter för små och växande företag.

Ett annat arbete som pågår är uppbyggnaden av ett nytt offentligt rättsinformationssystem som skall göra alla offentliga rättskällor elektroniskt tillgängliga på ett överskådligt och enhetligt sätt.

En gemensam ingång till det offentliga Sverige på Internet har skapats genom Sverige Direkt som ett gemensamt projekt mellan riksdagens förvaltningskontor, Regeringskansliet, kommun- och landstingsförbunden.

En översyn har vidare gjorts av den statliga regleringen och tillsynen över kommunal verksamhet.

Statskontoret har på regeringens uppdrag utrett hur införandet av EU-regler påverkar myndigheternas författningsarbete.

Dessa utredningar bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Regeringen kommer att i olika sammanhang återkomma till riksdagen med förslag som syftar till att förenkla såväl medborgarnas som företagens kontakter med de statliga myndigheterna.

Det finns också en granskningsenhet inom Justitiedepartementet som svarar för kvalitetskontroll av lagstiftning från alla departement. Enheten granskar författningsförslag, kommittédirektiv och andra beslut ur konstitutionell synvinkel och bevakar texternas allmänna kvalitet. Enheten skall också genom sina språkexperter utveckla språket i författningar och andra texter.

Arbetet med att förenkla och förbättra regler bör inte begränsas till olika punktinsatser utan måste ske på ett sammanhållet och systematiskt sätt med inriktning på att allmänt höja kvaliteten i regelstyrningen. Det är särskilt viktigt att man har en helhetssyn eftersom regleringar många gånger innebär svåra avvägningar mellan olika intressen som skall värnas och mål som kan stå i konflikt med varandra.

Medborgarnas kontakter med förvaltningen handlar emellertid om så mycket mera än om hur regler är utformade. Som jag redan har sagt vill jag därför få till stånd ett förändringsarbete på bred front som verkligen ger resultat i myndigheternas dagliga verksamhet.

Viktiga utgångspunkter för detta arbete har regeringen redovisat i den proposition om statlig förvaltning i medborgarnas tjänst som riksdagen ställde sig bakom förra våren. Ett viktigt underlag för propositionen var en omfattande översyn av förvaltningspolitiken genomförd av den s.k. förvaltningspolitiska kommissionen.

Genom propositionen angav regeringen mål och riktlinjer för det fortsatta arbetet med att utveckla den statliga förvaltningen. Ett grundläggande mål är att förvaltningen skall ha medborgarnas fulla förtroende. Det uppnår vi genom att de offentliga verksamheterna sköter sina åligganden på bästa tänkbara sätt och genom att vara tillgängliga och tillmötesgående med höga krav på rättssäkerhet, effektivitet och demokrati.

Som också framgår av propositionen kommer regeringen att genomföra ett handlingsprogram för att göra en bra förvaltning ännu bättre. Åtgärderna syftar i hög grad till att förvaltningen skall genomsyras av sitt demokratiska uppdrag och av att säkerställa en hög kvalitet i myndigheternas verksamheter och i de tjänster som de tillhandahåller.

En särskild myndighet – Statens kvalitets- och kompetensråd – inrättades vid årsskiftet för att stödja regeringen i detta arbete. I dess uppgifter ingår att stimulera till ett mera systematiskt kvalitetsarbete i förvaltningen.

En hög kvalitet i förvaltningen innebär för mig bl.a.:

- att myndigheterna uppfyller offentlighetsprincipens krav på öppenhet och insyn i verksamheten,
- att myndigheterna förmår anpassa sina tjänster och sin service till medborgarnas olika behov och förutsättningar; i detta ligger exempelvis att kunna nå myndigheter på tider som passar oss som medborgare, att få begriplig information och att inte behöva kontakta flera handläggare eller myndigheter i samma ärende,
- att vi har myndighetschefer som kan utöva ett aktivt och framåtriktat ledarskap,
- att de anställda i förvaltningen har en kompetens som svarar mot rollen och ansvaret som statstjänstemän samt
- att de regler som myndigheterna utfärdar är enkla och ändamålsenliga och att regelverken ständigt ses över och hålls aktuella.

Jag tror inte att det finns några enkla och snabba lösningar om man vill åstadkomma reella och bestående förbättringar i förvaltningens sätt att fungera. Vad som krävs är i stället en långsiktig strategi som engage-

rar hela förvaltningen i ett gemensamt, systematiskt och uthålligt förbättringsarbete.

Anf. 13 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för det mycket intressanta och ingående svaret på min interpellation om förslag om en s.k. förenklingskommission för medborgarna. Svaret visar att det pågår ett spännande arbete på området. Jag tycker också att det är glädjande att Sverige har en post i sin regering som har ett i mina ögon mycket viktigt uppdrag innefattande demokrati- och förvaltningsfrågor.

Ursprunget till att jag skrev denna interpellation är att jag under senare år mött alltför många människor på möten, i telefonsamtal och genom kontakter på olika sätt som gett uttryck för en hopplöshet och trötthet i sina kontakter med myndigheter i samhället. Man förstår inte hur systemen fungerar eller man reagerar på hur man blir bemött vid dessa kontakter.

Jag vet också att det inom Förvaltningssverige pågår ett arbete med syfte att underlätta för den enskilde i kontakten med myndigheter och att man har kommit olika långt i detta viktiga arbete.

Just för att varje människa är unik bör hon också behandlas därefter. Det går inte att stoppa alla människor i samma fack, även om deras fall på ytan liknar varandra. Systemutveckling måste också tillåta mänskliga, individuella hänsyn utan att man släpper på kravet på lika behandling. Denna hänsyn måste också följas mycket noga när det gäller utveckling av ADB-stöd och IT-utvecklingen. Målsättningen måste vara att stärka demokratin och öka det direkta medborgarinflytandet och känslan av att vara en av många i samhället.

Regeringens beslut om förenklingar för småföretagen är ett bra exempel på det tänkande som alltmer kommer att växa fram i samhället och också kraven på att förenkla och förstå det skrivna ordet.

För en väl fungerande demokrati och rättsstat är det viktigt att medborgarna ges goda möjligheter att ta del av information på olika sätt.

Hur framtiden och förändringsprocessen kommer att se ut i en alltmer internationell värld, med globalisering, IT-värld och ur ett EU-perspektiv för den enskilde vanlige medborgaren är viktigt att noggrant följa och försöka att påverka. Det ligger inte minst i politikens möjligheter och i det uppdrag som medborgarna har givit oss politiker.

I dag lever vi i ett mångkulturellt Sverige med olika tillgång till svenska språket. Detta är i viss mån en generationsfråga där vi har fått olika tillgång till studier genom åren. Avgörande kan också vara vilket arbete man har och möjligheterna att på dagtid ringa och skriva till olika myndigheter.

Begreppet lika inför lagen är väldigt centralt, men jag tror att det kan få olika utslag beroende på förmåga till aktivt agerande från en persons sida.

En frågeställning, som förmodligen också är en klassfråga, är: Vilken person har bäst förutsättningar för att kunna agera i en fråga gentemot en myndighet i ett ärende där det finns olika uppfattningar? Därför är det viktigt med lättförståelig korrespondens utan att man ger avkall på rätts-säkerheten.

För en del år sedan påbörjades ett arbete inom skatteområdet som för de allra flesta ledde fram till en förenklad självdeklaration. Detta är till stor glädje, inte minst i dessa dagar, för många och utgör ett bra exempel på förenkling.

En annan intressant fråga är: Kommer man i framtiden att kunna ha blanketter eller liknande material när man korresponderar med olika myndigheter?

Jag skulle vilja gå så långt i mina funderingar om att göra administrationen och byråkratin enklare för vanliga människor att man borde överväga att ha gemensamma direktiv om granskning ur ett förståelseperspektiv när det gäller regeringsförslag, riksdagsbeslut, myndighetsförslag, förvaltningsbesked osv. på de olika nivåerna – centralt och lokalt – innan man fattar beslut. Det hade varit intressant med sådana gemensamma direktiv. Det är också min fråga till statsrådet: Ligger detta i svaret här?

Anf. 14 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Herr talman! Granskning ur ett förståelseperspektiv, säger Ronny Olander. Granskningsenheten på Justitiedepartementet gör det arbetet när det gäller produkterna som lämnar Regeringskansliet. I det samlade beredningsarbete som vi nu håller på med i Justitiedepartementet får vi självfallet också fundera i de banorna: Vilka ytterligare insatser kan vi göra för att se till att det offentliga Sverige kommunicerar med medborgarna på ett sätt så att alla förstår?

Ronny Olander tar upp en mängd olika aspekter där han vittnar om att det finns behov av att förbättra de offentliga verksamheternas och förvaltningens insatser, attityder och bemötande gentemot enskilda människor i Sverige i dag. Jag håller med dig om din beskrivning. Det finns en hel del kvar att göra, både om man ser till ambitionen att förvaltningen skall återspegla den svenska befolkningen, det mångfaldens Sverige som vi i dag lever i, och när det gäller ambitionerna att förenkla kontakterna. Jag kan bara försäkra Ronny Olander om att det är det som hela tiden är syftet och ambitionen med samtliga de olika översyner som vi nu gör, både i Näringsdepartementet och i Justitiedepartementet. Det övergripande syftet är naturligtvis att förenkla inte enbart för företagen utan också för enskilda individer i Sverige.

Men jag har nog inte något mer konkret svar på den sista frågan, mer än att vi naturligtvis tittar på vilka ytterligare insatser vi kan göra.

Anf. 15 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag är väldigt glad över det här resonemanget och över att vi kan föra den här debatten i riksdagen. Jag hoppas också att vi vid något senare tillfälle kanske skulle kunna få en bredd och en debatt där även riksdagen kanske skulle kunna delta som en helhet.

Det är ju just som enskild person man möter det offentliga Sverige, och då vet man inte om det är regering, riksdag eller myndigheter. Som person möter man någon som representerar det offentliga Sverige. Det är det jag menar. Jag vet att det här är en mycket stor fråga, men någonstans måste man börja. Jag tror att det är så pass angeläget. Jag förstår också att man uppfattar det så att det finns all anledning att ta de här initiativen.

Jag skulle faktiskt också vilja fråga om ministern är beredd att ta ett annat initiativ, kanske på EU-nivå. Jag läser i interpellationssvaret som statsrådet ger till mig att vi, om vi lyckas bra med det, skulle kunna bli ett bra föredöme för EU-byråkratin. Man möter många människor som liksom jag själv faktiskt har vissa svårigheter att förstå vad som menas. Det är krångligt och det är komplext. Därför tror jag också att ett EU-initiativ från svensk sida som skulle kunna vara intressant skulle vara att begära att de i Bryssel också uttrycker sig på ett mer lättförståeligt sätt. Massmediernas roll och ansvar bör också vid tillfälle diskuteras. Jag anser att man många gånger tar ansvar men att man tyvärr alltför många gånger inte gör det.

Då är frågan t.ex. vad det är som gör att man inför EU-valet den 13 juni kan känna en viss rädsla, att man kan känna sig skrämmd. Hur blir valdeltagandet? Vi ser i backspegeln att valdeltagandet förra gången rörde sig kring 42 %. I det svenska valet 1998 var det 80 % deltagande. I Finlands val var det nyligen 65 %. I på England rör det sig om mellan 65 % och 70 %, och i USA mellan 40 % och 50 %, beroende på om det är val till senaten eller presidentval.

De här grupperna är identifierade. Det handlar ibland om, som man säger, svaga grupper. Det är ett uttryck som jag egentligen inte gillar, men som används. Men vad är det som gör att så stora grupper känner ett så pass stort utanförskap att de inte deltar i demokratins grundtanke och inte deltar med sin röst i valen? Beror det på att man tycker att man möter ett för komplext samhälle eller att man inte har möjlighet att komma in och på något sätt känna att man kan vara med och påverka?

Det här är ett oerhört allvarligt problem. Jag tror att vi med alla krafter måste arbeta med detta just för att inte få ett tudelat samhälle i Sverige. Det kan finnas en uppenbar risk också, känner jag, utifrån demokratins grundvalar. Hur länge orkar politiken år efter år, val efter val, att appellera till människor som inte röstar? Jo, så länge de som röstar känner att det är viktigt att man har alla med på vagnen. Men det kan ju komma tider då de egoistiska intressena blir alltför starka och därmed gör att olika partier kanske inte orkar prata för helheten, för alla i ett samhälle.

Därför är min fråga: Skulle statsrådet kunna tänka sig att vi kan vara något av en förebild eller ta initiativ i de här sammanhangen när det gäller hela EU-perspektivet?

Anf. 16 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Herr talman! Ronny Olander tar upp en mängd olika frågeställningar som rör det gigantiska och mycket förpliktigande området demokrati i dess helhet. För att inom ramen för den här interpellationsdebatten kunna föra diskussionen framåt skall jag försöka besvara kärnan i det jag uppfattade var frågeställningen: Kan det möjligtvis vara så att bristen på överskådlighet, komplexiteten i det nuvarande svenska samhället och i EU får negativa konsekvenser för demokratin i Sverige, demokratin i Europa, valdeltagandet etc? Borde inte Sverige gå före och propagera för ett enklare, förståeligare, mindre komplext, mer demokratiskt offentligt samhälle, även i de aspekter som har att göra med våra relationer och vårt ansvar för ett folkens Europa, EU?

Jo, jag är helt övertygad om att en grundförutsättning för att en demokrati skall fortsätta att växa och fortsätta att omfattas av människors hjärta och själ är att de demokratiska beslutsprocesserna vi har, oavsett om vi pratar om de nationella, överstatliga eller mellanstatliga, går att förstå, att överblicka. Det är en förutsättning att man har insyn i dem, att de är öppna, att man kan följa dem som medborgare och därmed också påverka dem samt att det går att utkräva ansvar på ett tydligt sätt. Förståeligheten, öppenheten, ansvarsutkrävandet – de tre apsekterna är alltid viktiga när vi pratar om demokratiska beslutsforum.

Det är enkelt att konstatera att det finns en hel del att göra i de avseendena, både här hemma i Sverige och i EU. Om sedan Sverige har förutsättningar att ta någon form av ledande position i detta arbete återstår väl att se. Men vi har från den svenska regeringens sida tidigare arbetat mycket hårt för att öka insyn och öppenhet i EU. Nu i samband med att så mycket händer i Europakommissionen och parlamentet – vi har valet, och Amsterdamfördraget träder i kraft om några dagar – fortsätter vi det här arbetet. Det finns en större förståelse från de övriga EU-länderna för vårt förhållningssätt. Vi uppfattas kanske inte längre lika extrema som man tidigare har betraktat oss.

Jag tror att öppenheten är en nyckel i arbetet med att få EU mer överskådligt och mindre komplext och för att det skall bli enklare att utkräva ansvar på alla nivåer.

Sedan finns det en hel del andra saker som vi säkert kan göra, men jag tror att det är nyckeln. Det pågår diskussioner som har lyfts av andra medlemsstater, t.ex. Storbritannien, om hur man skall se till att förbättra den europeiska kommissionen, det europeiska samarbetet. I de diskussionerna deltar också den svenska regeringen, med all den kraft och den vitalitet som vi kan bidra med. Jag kan alltså försäkra att vi arbetar med detta.

Anf. 17 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag vill än en gång framföra ett mycket varmt tack till statsrådet för de svar som har givits på min interpellation liksom för den efterföljande diskussionen. Jag har under diskussionen känt att det efterhand öppnar sig i många frågor. Demokratin är en stor och viktig fråga, och när det gäller en så stor angelägenhet önskar man att många tar ett ansvar. Inte minst har massmedierna ett mycket stort ansvar för att på olika sätt spegla verkligheten. Jag syftar då på hela verkligheten, inte bara en del av den. Ibland speglar kritikerna bara en del av verkligheten, dessutom i ett felaktigt perspektiv.

Jag vill avsluta med att säga att vi alla får försöka göra ett gott arbete. Jag vill än en gång framhålla att interpellationssvaret var mycket intressant och givande. En önskedröm kunde vara att vänliga veckan, som infaller en gång om året, skulle råda hela året runt i kontakterna mellan den enskilde medborgaren och det offentliga Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Hänvisning av ärende till utskott

6 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
1998/99:104 Utvärdering av Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning budgetåren 1993/94–1998

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
1998/99:MJU6 Miljöpolitiken

Skatteutskottets betänkande
1998/99:SkU16 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Filippinerna m.m.

Lagutskottets betänkanden
1998/99:LU18 Familjerättsliga frågor, m.m.
1998/99:LU19 Ändringar i trafikskadelagen
1998/99:LU20 God man och förvaltare

Kulturutskottets betänkanden
1998/99:KrU6 Museifrågor m.m.
1998/99:KrU8 Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter
1998/99:KrU9 Ersättningar och bidrag till konstnärer
1998/99:KrU10 Folkbildning

Utbildningsutskottets betänkande
1998/99:UbU8 Studiesociala frågor

Trafikutskottets betänkanden
1998/99:TU8 Transportpolitik
1998/99:TU9 Trafiksäkerhet m.m.

7 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 23 april

1998/99:279 av *Inga Berggren* (m) till näringsministern
Godstrafiken genom Skåne
1998/99:280 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till miljöministern
Bekämpningsmedel och glyfosater

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 27 april.

Prot. 1998/99:85
23 april

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 april

1998/99:567 av *Stig Eriksson* (v) till finansministern
Transporter till och från Ryssland

1998/99:568 av *Agne Hansson* (c) till kulturministern
Förändringar i presstödsförordningen

1998/99:569 av *Ingemar Vänerlöv* (kd) till utbildningsministern
Stenebyskolan

1998/99:570 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern
Samverkan mellan offentlig och privat hälso- och sjukvård

den 23 april

1998/99:571 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansministern
Takregeln för koldioxidbeskattning för cement- och kalkbranscherna

1998/99:572 av *Eva Arvidsson* (s) till näringsministern
Väg 73

1998/99:573 av *Eva Arvidsson* (s) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Rehabilitering

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 27 april.

9 § Kammaren åtskildes kl. 10.01.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
2 § Svar på interpellation 1998/99:237 om studerandes yttrandefrihet	1
Anf. 1 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	1
Anf. 2 BEATRICE ASK (m).....	2
Anf. 3 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	3
Anf. 4 BEATRICE ASK (m).....	4
Anf. 5 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	5
Anf. 6 BEATRICE ASK (m).....	7
Anf. 7 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	7
3 § Svar på interpellation 1998/99:242 om optikerutbildningen	8
Anf. 8 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	8
Anf. 9 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	10
Anf. 10 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	11
Anf. 11 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	11
4 § Svar på interpellation 1998/99:189 om förenklingar för medborgarna	12
Anf. 12 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	12
Anf. 13 RONNY OLANDER (s)	14
Anf. 14 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	15
Anf. 15 RONNY OLANDER (s)	15
Anf. 16 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	16
Anf. 17 RONNY OLANDER (s)	17
5 § Hänvisning av ärende till utskott.....	17
6 § Bordläggning.....	18
7 § Anmälan om interpellationer.....	18
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	20
9 § Kammaren åtskildes kl. 10.01.....	20